

і необхідністю, а розквітне у вирі загальнолюдських цінностей та активних дій для розбудови процвітаючого майбутнього.

Література

1. Ильин Е. П. Психология помощи. Альтруизм, эгоизм, эмпатия / Евгений Павлович Ильин – СПб.: Питер, 2013. – 304 с.
2. Копець Л. В. Класичні експерименти в психології / Людмила Володимирівна Копець – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2010. – 283 с.
3. Мэй Р. Новый взгляд на свободу и ответственность / Ролло Мэй – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://psycheresurs.ru/d/294831/d/meu-r.-novyy-vzglyad-na-svobodu-i-otvetstvennost-%28statya%29.pdf>
4. Ялом И. Экзистенциальная психотерапия / Ирвин Ялом. – М.: Класс, 1999. – 576 с.

Царькова О.В.

*кандидат психологічних наук, доцент, викладач кафедри психології
Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького*

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ МЕТОДІВ ПСИХОЛОГІЇ, ЯКІ ВПИВАЮТЬ НА ФОРМУВАННЯ АДЕКВАТНОЇ ПОВЕДІНКИ БАТЬКІВ, ЯКІ БУЛИ ЗВІЛЬНЕНІ З МІСЦЬ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

Актуальність дослідження. Одним з актуальних питань сучасної пенітенціарної системи України є її гуманізація, формування кардинально нових моделей ресоціалізації осіб, що відбувають покарання, підготовки їх до життя у «вільному» суспільстві, яке постійно змінюється й оновлюється. Очевидно, що досягнення цієї мети вимагає інноваційних підходів до психологічної роботи в пенітенціарних установах, і насамперед, – повернення, а іноді й формування, у засуджених почуття власної людської гідності, що передбачає і повагу гідності інших людей, і відповідальність за власні вчинки не тільки перед суспільством, але й перед собою, своєю родиною.

Стресові умови в місцях позбавлення волі, сформовані специфічні стереотипи поведінки, які пов'язані з виживанням в таких умовах, позбавляють багатьох засуджених можливості побудувати нові повноцінні сімейні стосунки, створити гармонічну, безконфліктну родину або відновити колишні сімейні відносини.

Таким чином, одним з найважливіших аспектів повернення осіб, які відбувають покарання, до повноцінного життя в суспільстві є відтворення у них

навичок сімейної взаємодії, у тому числі адекватної батьківської поведінки, корекція сталих і ригідних рольових та поведінкових стереотипів.

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати психологічних методів, які сприяють формування адекватної батьківської поведінки у осіб, які звільняються з місць позбавлення волі.

Виклад основного матеріалу: сьогодні наголошується, що система виконання карних покарань повинна стати більше відкритої, менш формалізованої, а головне – орієнтованої на рішення основного завдання: виправлення засуджених і повноцінне їхнє включення в життя суспільства після від'їзду покарання.

У психологічній, юридичній, кримінологічній літературі приділяється велика увага таким аспектам ресоціалізації засуджених як правовий, організаційний, педагогічний, соціальних, психологічний, які вивчаються на різних етапах кримінальної відповідальності представниками різних наук [2]. У нашій роботі ми розглядаємо психологічний аспект ресоціалізації [3].

Ресоціалізація ставиться до числа понять соціальних і широко використовується в кримінології, соціології, психології й в інших гуманітарних науках. Вона об'єктивно пов'язана з поняттям «соціалізація», що вбачається з безпосереднього аналізу зазначених явищ і, насамперед, граматичного тлумачення. На даний факт звертає увагу Ю.В. Жулева, відзначаючи необхідність урахувувати значення префікса «ре», що дозволяє розуміти ресоціалізацію як «поновлення або повторність дії» і як протидія асоціальної деградації особистості [4].

Умови позбавлення волі деструктивно впливають на соціалізацію особистості, тривала ізоляція утрудняє її адаптацію в нормальному соціальному середовищі. Відповідно, під ресоціалізацією варто розуміти повторне освоєння культури людських відносин, формування певних соціальних норм, ролей і функцій, придбання вмінь і навичок, необхідних для їхньої успішної реалізації. Це, по суті, перебудова особистості у зв'язку зі зміною обставин.

І якщо, інститутами соціалізації є родина, дошкільні установи, школа, трудові й інші колективи, то об'єктом ресоціалізації є, так названа, реабілітаційна державна служба. Це єдиний простір державних, приватних, суспільних, релігійних, благодійних і інших організацій і установ, об'єднаних загальною метою, що забезпечують оптимальні умови для соціальної адаптації колишніх засуджених і, отже, що сприяють моральному оздоровленню суспільства.

Аналіз літератури показав, що психологічні методи впливу на засуджених, які використовуються в процесі їх ресоціалізації, виділяються різними авторами за трьома підставами [6, с. 75-83]. За формою використання виділяють методи індивідуального й групового впливу; за способом використання – прямі й непрямі; за основним змістом – метод переконання, метод регулювання психічних станів, метод передачі інформації або бесіда, метод навіювання й

самонавіювання, психолого-педагогічний експеримент, метод створення ситуацій, психотерапевтичні методи.

Висновки: на підставі результатів дослідження, можна зробити такі висновки, щодо методів роботи в громаді, що приведе до зменшення стигматизації колишніх в'язнів та покращення ставлення до них, а їм дасть можливість максимально гармонійно ресоціалізуватися у суспільстві.

1. Налагодити спільну роботу працівників психологічної служби, контролюючих установ, ознайомити представників цих установ із функціями психолога та метою його діяльності;

2. Залучати до роботи з колишніми в'язнями членів їхніх родин;

3. Створити локальні бази даних про організації, що працюють з особами, які повертаються з місць позбавлення волі, та спектри послуг, які вони надають;

4. Соціальні працівники та працівники контролюючих установ мають спільно вирішувати проблеми, пов'язані з підготовкою в'язнів до виходу з місць позбавлення волі та подальшої їхньої ресоціалізації;

5. Створити загальнодержавну базу даних про організації, що працюють з особами, які повертаються з місць позбавлення волі, з переліком спектрів послуг, що вони надають. Ресоціалізація, осіб які були позбавлені волі, дуже важливий етап після виходу з місць позбавлення волі. Методи психологічного впливу, являються одними з найефективніших методів, які сприяють ресоціалізації колишніх в'язнів та сприяють їхній гармонійній інтеграції у сім'ю і соціум.

Література

1. Андрушко І.П. Досвід організації соціально-психологічної роботи із засудженими в установах виконання покарань. – К.: Центр «Альтернатива-В» / І.П. Андрушко 2004. – 198 с.

2. Вачков І.В. Основы технологии группового тренинга. / І.В. Вачко – М.: «Ось-89», 2001. – 176 с.

3. Беци О.В. Проблеми соціальної адаптації осіб, які відбули кримінальні покарання / За заг. ред. О.В. Беци – К.: Атака, 2006. – 136 с.

4. Жульева Ю.В. Ресоциализация осужденных несовершеннолетних женского пола, отбывающих наказание в воспитательных колониях. (Правовые и криминологические аспекты). Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Жулева Ю.В. – Рязань, 2000. – 223 с.

5. Овчарова Р.В. Научные основы социально-психологической реабилитации осужденных. Научно-методические основы оказания психологической помощи осужденным. / Р.В. Овчаров – М.: Права человека, 2001. – 156 с.

6. Янчук О.Б. Ресоціалізація неповнолітніх, які відбувають покарання. Соціальна політика і соціальна робота. / О.Б. Янчук – 2002. – № 1. – С. 75-83.